

TIMBRO

Ekonomisk frihet i EU

MEDIOKER I DAG – VÄRLDSLEDANDE I MORGON?

Gustav Blix

TIMBRO • Maj 2014

Om författaren

GUSTAV BLIX är moderat riksdagsledamot.

© Författaren och Timbro 2014

ISBN: 978-91-87709-40-1

www.timbro.se

info@timbro.se

Innehåll

Sammanfattning · 4
Ekonomisk frihet ger välstånd · 5
Varför ekonomisk frihet? · 6
Ekonomisk frihet i Sverige · 8
Merkels Europautmaning · 10
Ekonomisk frihet i Europa · 12
Europas ekonomiska frihet – lägre än vad många tror? · 18
Men potentialen finns! · 20
Det är ett yndigt land, Danmark · 22
Referenser · 23

Sammanfattning

Mer än fem år har gått sedan vår tids allvarligaste ekonomiska kris bröt ut. Sedan dess har debatten tagit fart om hur Sverige och inte minst Europa ska få fart på tillväxten. Flera år innan krisen bröt ut fastställde EU en ambitiös plan, Lissabonstrategin, som slår fast att unionen ska bli världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga region. Det råder bred enighet om att dagens nivåer av arbetslöshet, utanförskap, underskott och skuldsättning är ohållbara, och behöver åtgärdas.

Ingen av dessa utmaningar kan klaras med mindre än att den ekonomiska tillväxten ökar. Men tillväxt är ingenting som kan kommenderas fram. Därför leder debatten om ”åtstramning” eller ”tillväxt” fel.

Utmaningen ligger i stället i att skapa samhällen där individer, familjer och företag kan arbeta, handla, konsumera, spara, uppfinna och investera utan alltför krångliga regler, höga skatter eller hinder. Enkelt uttryckt: utmaningen ligger i att öka den ekonomiska friheten.

Denna promemoria är tänkt att bidra till debatten genom att visa på att även om flera EU-länder (däribland Sverige, Polen, Litauen och Tyskland) har ökat sin ekonomiska frihet på senare år finns det mycket kvar att göra. För vad gäller ekonomisk frihet är EU sammanvägt mer att likna med länder som Brunei, Rwanda och Uruguay än med viktiga konkurrentländer som USA, Kanada, Australien och Taiwan.

Därför behöver Europa ytterligare reformer. Glädjande nog är lösningen inte svår att finna. Vi kan genom *best practice* lära av de EU-länder som är friare och framgångsrikare än andra EU-länder. Som framgår i denna promemoria, skulle metoden ”följ ledaren” snabbt förvandla EU till en global ledare vad gäller ekonomisk frihet, före jämförbara länder och regioner. Promemorian kan användas som ett exempel på hur vi kan nå Europa 2020-strategins mål om ett EU som världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomi.

Först och främst vore reformerna ett viktigt steg i att bekämpa ungdomsarbetslösheten, underskott och utanförskap. En strategi för att öka den ekonomiska friheten i EU och i enskilda medlemsländer skulle därmed ta itu med de kortsiktiga utmaningarna men även ligga i linje med EU:s långsiktiga agenda.

Ekonomisk frihet ger välstånd

Det finns ett tydligt positivt samband mellan ekonomisk frihet och ett stort antal indikatorer på ekonomiskt och socialt framåtskridande. Det starkaste och tydligaste sambandet är det mellan ett lands ekonomiska frihet och dess välstånd. Enligt *Index of Economic Freedom 2014*, en årlig ranking över ekonomisk frihet som den amerikanska tankesmedjan Heritage Foundation i år publicerade för 20:e gången, har ekonomier som bedöms som *Free* eller *Mostly Free* inkomster som är mer än tre gånger så stora som genomsnittet för samtliga länder. Jämfört med länder med ofria ekonomier (på engelska *Repressed*) är välståndet över 10 gånger högre i fria eller huvudsakligen fria ekonomier.

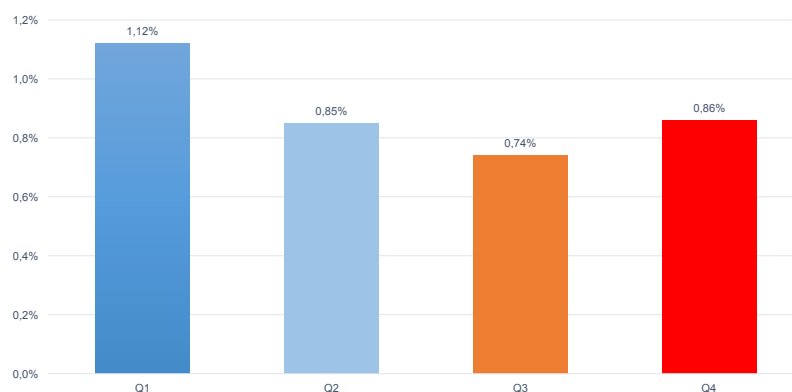
Det finns också en stark korrelation mellan länders ekonomiska frihet och invånarnas övergripande levnadsstandard. Om man delar in länder i grupper efter hur stor ekonomisk frihet de bedöms att ha och sedan jämför gruppernas resultat i FN:s *Human Development Index* (som mäter bland annat förväntad livslängd, läskunnighet och utbildningsnivå), är det tydligt att de länder som präglas av en hög grad ekonomisk frihet också är de länder där människorna åtnjuter högst levnadsstandard.

Det ska poängteras att det alltid är svårt att jämföra olika länder och deras ekonomier. Varje ranking har sina för- och nackdelar och beroende på hur olika faktorer viktas blir resultatet olika. Den kanadensiska tankesmedjan Fraser Institute publicerar i samverkan med en rad andra tankesmedjor, däribland Timbro, ett annat index: *Economic Freedom of the World*. En jämförelse mellan dessa båda frihetsindex ger olika resultat för den som tittar på ett enskilt land eller en enskild faktor. Den övergripande bilden är dock likartad. Detsamma kan sägas om man i stället använder andra, liknande index som Världsbankens *Doing Business Index*, eller World Economic Forums *Global Competitiveness Index*. I denna promemoria används, om inte annat sägs, siffror från Heritage Foundations *Index of Economic Freedom*.

Varför ekonomisk frihet?

I boken *Renaissance for Reforms* (Timbro 2014) visar Stefan Fölster och Nima Sanandaji hur det inte bara är redan fria ekonomier som utvecklas väl. I själva verket är det de länder som ökar sin ekonomiska frihet mest som har den mest positiva utvecklingen. Detta gäller oavsett om man ser till inkomstökning (per capita) eller förbättrat betyg i FN:s *Human Development Index*.

Fig 1. Ökad ekonomisk frihet förbättrar välstånd och välfärd. Genomsnittlig ökning i FN:s *Human Development Index* 2000–2012.

Förbättrad ekonomisk frihet (efter kvartiler). (Q1 = störst förbättring – Q4 = minst förbättring.)

Glädjande nog förefaller världen gå åt rätt håll. Världens samlade ekonomiska frihet har ökat sedan mätningarna inleddes år 1995. Under samma period har världsekonomin vuxit kraftigt, samtidigt som andelen människor som lever i fattigdom minskat drastiskt.

Världens resa mot en vettigare ekonomisk ordning verkar fortsätta. I *Index of Economic Freedom 2014* som publicerades i januari 2014 ges världsekonomin som genomsnitt 60,3 poäng. Det är den högsta siffran i indexets 20-åriga historia. Av 178 granskade länder ökade poängen i 114 länder och minskade i 59 länder jämfört med året innan. 43 länder nådde sitt högsta betyg någonsin.

Vad är det då man tittar på när man mäter och jämför länders ekonomiska frihet? Indexet baseras på 10 faktorer som i sin tur kan delas in i fyra olika grupper:

Rättsstat

- Hur fungerar landets rättssystem?
 - Finns en fungerande äganderätt?
 - Hur utbredd är korruptionen i landet?
-

Begränsad statsmakt

- Hur stor andel av inkomsten får var och en behålla och bestämma över själv?
 - Hur stor andel av ekonomin är privat respektive offentlig sektor?
-

Effektiva regelverk

- Finns en fungerande närings- och avtalsfrihet?
 - Hur ser landets arbetsmarknadsregler ut?
 - Har landet ett stabilt penningvärde?
-

Fria och öppna marknader

- Hur fungerar finansmarknad och investeringsklimat?
 - Hur öppen är ekonomin gentemot omvärlden?
-

Ekonomisk frihet i Sverige

Detta är faktorer som ligger i linje med forskningslitteratur om de grundläggande förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Ekonomerna Andreas Bergh och Magnus Henrekson har i boken, *Varför går det bra för Sverige?* (Fores 2012)¹, sammanfattat det så här:

Ett samhälles grundläggande institutioner är avgörande för dess välstånd. Exempel på tillväxtfrämjande åtgärder är ett gott skydd av den privata äganderätten, en icke-korrupt statsmakt och ekonomisk öppenhet mot omvärlden, det vill säga institutioner bidrar till hög ekonomisk frihet.

Samtliga 10 faktorer i *Index of Economic Freedom* ges ett betyg från 0 till 100. Ju högre betyg desto bättre. Ett lands totalpoäng bestäms genom att man väger samman de tio faktorerna till ett genomsnittligt betyg. I till exempel Sveriges fall såg det ut så här i den senaste rankingen:

2014	Index of Economic Freedom	Betyg
Rättsstat	Äganderätt	90,0
	Korruption	92,3
Offentlig sektor	Offentliga utgifter	21,4
	Skattetryck	42,9
Regelverk	Näringsfrihet	91,1
	Flexibel arbetsmarknad	52,9
	Penningpolitik	82,5
Öppenhet	Frihandel	87,8
	Investeringsklimat	90,0
	Finansmarknad	80,0
Totalt	Sverige	73.1

Sverige var ett av de 43 länder som nådde nytt poängrekord. Med sina 73,1 poäng gav det en 20:e plats i 2014-års ranking. Sedan indexet publicerades första gången 1995 har Sveriges poäng ökat med 11,7 enheter vilket gör oss till det land som haft näst bäst utveckling av världens alla utvecklade ekonomier.

Sedan 1996 har Sverige uppnått väsentliga förbättringar av poängen inom 8 av 10 mätområden. På områden som rättsstat och öppenhet kvalificerar Sverige sig i kategorin *Most Free*. Men när det gäller regelverk och offentlig sektor är bilden mer blandad.

Sverige är också ett av de länder i EU som klarat den ekonomiska krisen bäst. Sedan 2008 har sysselsättning, antal arbetade timmar och

¹ See also Bergh, A. (2013). What are the policy lessons from Sweden? On the rise, fall and revival of a capitalist welfare state. *New Political Economy* (forthcoming), <<http://berghsbetraktelser.squarespace.com/storage/Bergh-NPE-forthcoming.pdf>>.

lönerna ökat i Sverige. Därtill har Sverige ordning och reda i de offentliga finanserna och har inte – till skillnad från många andra EU-länder – tvingats till stora besparingar eller skattehöjningar till följd av alltför stora budgetunderskott.

Vill man förbättra Sveriges totalranking behövs ytterligare reformer av arbetsmarknaden kombinerat med lättad skattebörda och återhållsamhet vad gäller offentliga utgifter.

Merkels Europautmaning

Tyvärr ser det inte lika bra ut i andra delar av unionen; många EU-länder står fortsatt inför stora utmaningar. Budgetunderskotten är fortfarande för stora och skuldbergen växer. Arbetslösheten är hög – inte minst bland Europas unga. Därför behöver reformer för nya jobb och en växande ekonomi vara i politikens fokus, både på EU-nivå och på den nationella nivån. Även den som vill prioritera andra frågor, som miljö/klimat eller kamp mot brottslighet, måste se till att det finns ekonomiska förutsättningar. För den som inte klarar jobben blir alla andra utmaningar svårare.

Den tyska förbundskanslern Angela Merkel brukar tillskrivas ha sammanfattat Europas utmaning i tre enkla siffror: 7-25-50. Resonemanget lyder som följer:

7: Europa har i dag cirka 7 procent av världens befolkning, men andelen krymper i takt med kontinentens låga födslotal och åldrande befolkning.

25: Europa står för cirka 25 procent av världens samlade produktion, men andelen minskar på grund av sviktande konkurrenskraft och högre tillväxt i andra delar av världen.

50: Europa står också för cirka 50 procent av världens utgifter på välfärd.

Vissa menar att en stor offentlig sektor per definition är oförenlig med en hög grad av ekonomisk frihet. Men forskarna Andreas Bergh och Magnus Henrekson konstaterar i sin ovan citerade bok att ”de nordiska länderna [lyckas] bra med att kombinera hög ekonomisk frihet med en omfattande välfärdsstat”. Detsamma kan även sägas om Angela Merkels Tyskland. En förutsättning för detta är en välfärdsstat som är effektiv och har låg korruption.

Om EU-medborgarna vill upprätthålla höga välfärdsambitioner genom relativt höga skatter, måste ekonomin i övrigt ges bästa möjliga förutsättningar att producera och konkurrera på världsmarknaderna.

Ett sätt för Europa att göra just detta är genom att skapa en gemensam inre marknad. Tanken är enkel och lovvärd: Ersätt dagens 28 mer eller mindre effektiva och goda regelverk med ett enda gemensamt och konkurrenskraftigt regelverk. Detta har varit EU:s ledstjärna sedan starten. Hur väl har vi då lyckats med detta?

Det är otvetydigt så att viktiga – vissa skulle säga enorma – framsteg har gjorts för att förverkliga visionen om fri rörlighet inom hela unionen för varor, tjänster, kapital och människor. Men det är också tydligt att ännu finns väldigt mycket kvar att göra. Detta gäller inte minst på tjänstemarknaden. Trots att service och tjänster utgör en dominerande

och växande andel av Europas ekonomi med över 70 procent av BNP svarar tjänstehandeln bara för en femtedel av EU:s interna gränsöverskridande handel.

I rapporten *Kick-starting growth: How to reignite the EU's services sector* visar den London-baserade tankesmedjan Open Europe både hur mycket som finns kvar att göra och vilken enorm potential en gemensam marknad för service och tjänster har. Om bara det som EU-länderna redan kommit överens om skulle genomföras beräknas detta kunna öka EU:s samlade BNP med nära 230 miljarder euro. Det motsvarar värdet av Danmarks hela produktion under ett år!

Syftet med EU:s inre marknad är som sagt att ersätta 28 ofta dåliga nationella regelverk med ett bra gemensamt regelverk. Men som Open Europe-rapporten indikerar är den gemensamma marknaden inte fullt så gemensam som den kunde och borde vara. Om EU ska klara "Merkels utmaning" räcker det inte med att marknaden är gemensam. Den måste också vara fri, rättssäker, effektiv och öppen.

Ekonomisk frihet i Europa

Hur ser det då ut med Europas ekonomiska frihet? Faktum är att det spretar rejält. Sett till det geografiska Europa, inkluderat länder utanför EU, rankas Schweiz högst. Landet får 81,6 poäng och hamnar på en fjärdeplats i världen. Schweiz är det enda europeiska land som når över 80 poäng – kravet för att räknas som *Free*. Sämst av Europas länder rankas Ukraina med 49,3 poäng och plats 155, strax efter Vitryssland på plats 150. Ukraina fick under 50 poäng och bedöms då som *Repressed* medan Vitryssland kravlade precis över gränsen för att räknas som *Mostly Unfree*.

Free (100–80)	Land	Resultat 2014	Förändring från 2013
1	Hongkong	90.1	0.8
2	Singapore	89.4	1.4
3	Australien	82.0	-0.6
4	Schweiz	81.6	0.6
5	Nya Zeeland	81.2	-0.2
6	Kanada	80.2	0.8

Inget av dessa topp- och botten-länder är dock medlemmar i EU. Av medlemsstaterna fick Irland (9:e plats) och Danmark (10:e) högst poäng. Det gör att de tillhör gruppen *Mostly Free*. Till den gruppen hör även EU-länderna Estland (11:e), Storbritannien (14:e), Nederländerna (15:e), Luxemburg (16:e), Tyskland (18:e), Finland (19:e), Sverige (20:e), Litauen (21:a), Österrike (24:e) och Tjeckien (26:e). Dessa tolv länder är också länder som i regel antingen klarat finanskrisen något bättre än övriga eller verkar ha vidtagit kraftfulla åtgärder för att möta krisen och går mot ljusare tider igen (till exempel Irland, Estland, Litauen).

Mostly Free (79,9–70)	Land	Resultat 2014	Förändring från 2013
8	Mauritius	76,5	-0,4
9	Irland	76,2	0,5
10	Danmark	76,1	0,0
11	Estland	75,9	0,6
12	USA	75,5	-0,5
13	Bahrain	75,1	-0,4
14	Storbritannien	74,9	0,1
15	Nederländerna	74,2	0,7
16	Luxemburg	74,2	0,0
17	Taiwan	73,9	1,2
18	Tyskland	73,4	0,6
19	Finland	73,4	-0,6
20	Sverige	73,1	0,2
21	Litauen	73,0	0,9
22	Georgien	72,6	0,4
23	Island	72,4	0,3
24	Österrike	72,4	0,6
25	Japan	72,4	0,6
26	Tjeckien	72,2	1,3
27	Botswana	72,0	1,4
28	Förenade Arabemiraten	71,4	0,3
29	Macao	71,3	-0,4
30	Qatar	71,2	-0,1
31	Sydkorea	71,2	0,9
32	Norge	70,9	0,4
33	Saint Lucia	70,7	0,3
34	Colombia	70,7	1,1

Den största gruppen EU-länder (15 av 28 länder) tillhör dock vare sig kategorin *Free* eller ens *Mostly Free* utan hamnar i *Moderately Free* (ungefär ”måttligt fria”). Dit hör Belgien (35:e), Lettland (42:a), Cypern (46:e), Spanien (49:e), Polen (50:e), Ungern (51:a), Slovakien (57:e), Malta (58:e), Bulgarien (61:a), Rumänien (62:a) och Portugal (69:e). Frankrike, ett av unionens största och viktigaste länder, kommer först på 70:e plats, efter bland annat Peru (47:e) och Rwanda (65:e plats).

Moderately Free (69,9–60) Del I	Land	Resultat 2014	Förändring från 2013
35	Belgien	69,9	0,7
36	Bahamas	69,8	-0,3
37	Malaysia	69,6	3,5
38	Uruguay	69,3	-0,4
39	Jordanien	69,2	-1,2
40	Brunei	69,0	N/A
41	Armenien	68,9	-0,5
42	Lettland	68,7	2,2
43	Makedonien	68,6	0,4
44	Israel	68,4	1,5
45	Barbados	68,3	-1,0
46	Cypern	67,6	-1,4
47	Peru	67,4	-0,8
48	Oman	67,4	-0,7
49	Spanien	67,2	-0,8
50	Polen	67,0	1,0
51	Ungern	67,0	-0,3
52	Saint Vincent och Grenadinerna	67,0	0,3
53	Costa Rica	66,9	-0,1
54	Albanien	66,9	1,7
55	Mexico	66,8	-0,2
56	Jamaica	66,7	-0,1
57	Slovakien	66,4	-2,3
58	Malta	66,4	-1,1
59	El Salvador	66,2	-0,5
60	Kap Verde	66,1	2,4
61	Bulgarien	65,7	0,7
62	Rumänien	65,5	0,4

Italien, EU:s näst största ekonomi, rankas så lågt som 86:a, efter medlemsländer som Slovenien (74:e) och en rad andra länder i världen däribland Paraguay (78:e), Azerbajdzjan (81:a) och Guatemala (83:e).

Moderately Free (69, 9–60) Del II	Land	Resultat 2014	Förändring från 2013
63	Dominica	65,2	1,3
64	Turkiet	64,9	2,0
65	Rwanda	64,7	0,6
66	Ghana	64,2	2,9
67	Kazakstan	63,7	0,7
68	Montenegro	63,6	1,0
69	Portugal	63,5	0,4
70	Frankrike	63,5	-0,6
71	Panama	63,4	0,9
72	Thailand	63,3	-0,8
73	Trinidad och Tobago	62,7	0,4
74	Slovenien	62,7	1,0
75	Sydafrika	62,5	0,7
76	Kuwait	62,3	-0,8
77	Saudiarabien	62,2	1,6
78	Paraguay	62,0	0,9
79	Madagaskar	61,7	-0,3
80	Dominikanska republiken	61,3	1,6
81	Azerbajdzjan	61,3	1,6
82	Swaziland	61,2	4,0
83	Guatemala	61,2	1,2
84	Samoa	61,1	4,0
85	Kirgizistan	61,1	1,5
86	Italien	60,9	0,3
87	Kroatien	60,4	-0,9
88	Zambia	60,4	1,7
89	Filippinerna	60,1	1,9
90	Sri Lanka	60,0	-0,7

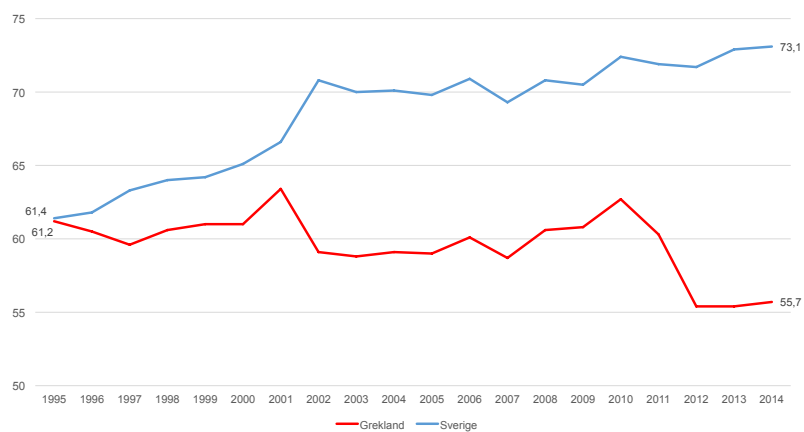
Att EU sedan 2013 utvidgats med Kroatien drar knappast upp betyget då landet kommer först på 87:e plats – landet har samma poäng som Zambia.

Givet den starka korrelationen mellan ekonomisk frihet och välbefinnande är det föga förvånande att Grekland är det EU-land som rankas lägst. Greklands ekonomi tillhör gruppen *Mostly Unfree* och rankas först på plats 119 – efter länder som Benin (113:e), Belize (115:e) och Bhutan (116:e).

Unfree (59,9–50)	Land	Resultat 2014	Förändring från 2013
91	Uganda	59,9	-1,2
92	Gambia	59,5	0,7
93	Vanuatu	59,5	2,9
94	Namibia	59,4	-0,9
95	Serbien	59,4	0,8
96	Libanon	59,4	-0,1
97	Mongoliet	58,9	-2,8
98	Burkina Faso	58,9	-1,0
99	Fiji	58,7	1,5
100	Indonesien	58,5	1,6
101	Bosnien och Hercegovina	58,4	1,1
102	Nicaragua	58,4	1,8
103	Marocko	58,3	-1,3
104	Tonga	58,2	2,2
105	Gabon	57,8	0,0
106	Tanzania	57,8	-0,1
107	Elfenbenskusten	57,7	3,6
108	Kambodja	57,4	-1,1
109	Tunisien	57,3	0,3
110	Moldavien	57,3	1,8
111	Kenya	57,1	1,2
112	Honduras	57,1	-1,3
113	Benin	57,1	-0,5
114	Brasilien	56,9	-0,8
115	Belize	56,7	-0,6
116	Bhutan	56,7	1,7
117	Seychellerna	56,2	1,3
118	Djibouti	55,9	2,0
119	Grekland	55,7	0,3
120	Indien	55,7	0,5
121	Guyana	55,7	1,9
122	Mali	55,5	-0,9
123	Jemen	55,5	-0,4
124	Malawi	55,4	0,1
125	Senegal	55,4	-0,1

Värt att notera är att Grekland och Sverige hade i det närmaste identisk poäng och ranking när indexet publicerades för första gången år 1995. Sedan dess har Sverige ökat från 61,4 poäng till dagens 73,1 – samtidigt som Greklands poäng minskat från 61,2 år 1995 till dagens 55,7 poäng.

Fig 2. Ekonomisk frihet i Sverige och Grekland, 1995–2014.

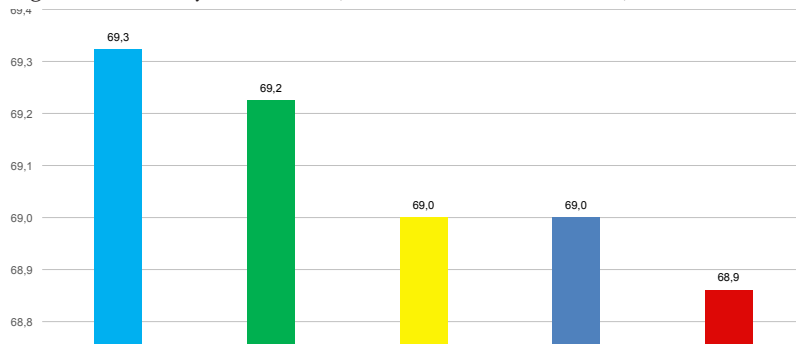

Europas ekonomiska frihet – lägre än vad många tror?

Den sammantagna bilden om man jämför EU-ländernas ekonomiska frihet är alltså att det spretar en hel del. Någon tydlig gemensam marknad framträder inte vid denna bild. Men om man ändå försöker göra en sammanvägd bedömning av den ekonomiska frihetsgraden på EU:s inre marknad – hur ser det ut då?

Väger man samman poängen från EU:s 28 medlemsländer och viktar varje lands poäng efter landets BNP-storlek får EU-28 sammanlagt 69,0 poäng. Den ekonomiska friheten på EU:s gemensamma marknad delar då 40:e platsen med Brunei, strax efter länder som Jordanien och Uruguay.

Fig 3. Ekonomisk frihet EU-28 (med likartade länder 2014).

En vanlig invändning är att detta beror på att EU-länderna har höga skatter och höga sociala ambitioner. Det stämmer till viss del, eftersom både skattebördan och storleken på de offentliga utgifterna vägs in i indexet. Men det är samtidigt bara en liten del av det som indexet tar hänsyn till. Dessutom tillhör, som redan konstaterats, de länder i EU-kretsen som har lägst poäng på dessa båda områden ofta samtidigt de länder som kommer högst i rankingen. Dit hör länder som till exempel Sverige, Danmark och Österrike. En rimlig slutsats är att dessa länder har råd med höga skatter och stora offentliga utgifter tack vare att övriga faktorer ger goda förutsättningar för ekonomisk tillväxt.

En annan vanlig invändning, som redan nämnts, är att det alltid är svårt att jämföra länders ekonomier. Ett index som detta är per definition en sammanvägd bedömning av bland annat ländernas näringsfrihet, skattepolitik, byråkrati, rättssäkerhet och korruption. Den som väljer att ta fasta på endast en av dessa delar riskerar att missa helheten. Och även om andra faktorer (till exempel kunskap och kapital) självklart har enorm betydelse för ett lands välstånd finns det mycket att förbättra i Europa när även relativt framgångsrika länder som Tyskland och Sverige bedöms ha en ekonomisk frihet som är lägre än den är

i viktiga konkurrentländer som Australien (3:e plats), Kanada (6:e), USA (12:e) och Taiwan (17:e).

Dessutom blir slutsatsen densamma även när man använder andra index. Världsbanken har i elva år genomfört en mätning av hur reglerad marknaden är för små och medelstora företag – *Doing Business Index*. I 2014-års ranking är Danmark bästa EU-land med en femteplats. Sverige kommer på plats 14. Storbritannien rankas som 10:a, Litauen 17:e och Tyskland kommer på plats 21. Frankrike rankas 38:a och Italien först på 65:e plats. Väger man samman EU-28 bedöms den gemensamma marknaden dela 32:a platsen med Rwanda.

Den tidigare nämnda *Economic Freedom of the World Index* som kanadensiska tankesmedjan Fraser Institute genomför tillsammans med bland annat svenska Timbro visar på likartade resultat. Enligt 2013-års index skulle de dåvarande 27 EU-medlemsländerna sammanvägt hamna på 36:e plats i deras ranking, även här på samma plats som Rwanda. Sverige kommer i denna ranking på en något mindre smickrande 29:e plats och Finland är bästa EU-land på en sjundeplats. Storbritannien rankas 12:a och Danmark 14:e. Frankrike hamnar återigen längre ner på plats 40, medan Italien rankas 83:a och Grekland 85:a.

Fraser-rankingen har något äldre data än till exempel Heritage-rapporten och tittar man på hur EU-länderna utvecklats sedan starten ser man även här att trenden har varit svagt positiv för de flesta länder, inklusive Sverige samt för EU som helhet.

Även World Economic Forum (WEF) genomför mätningar på närliggande områden, men där de bedömer en mer sammanvävd konkurrenskraft i 142 olika länder i sitt *Global Competitiveness Index* som de genomfört sedan 2005. I denna ranking är Finland bästa EU-land med en tredjeplats och Sverige inte långt efter på en sätteplats.

EU-28 däremot skulle sammanvägt komma först på 24:e plats, på ungefär samma poäng som Malaysia.

Men potentialen finns!

Europas välstånd byggdes upp genom att erbjuda världens bästa villkor för arbete, innovationer, investeringar och utveckling. Dessa villkor, som skapades av Europas länder i samspel mellan konkurrens och samarbete var fundamentala för både medborgerlig frihet och ekonomisk utveckling.

Vägen till återhämtning är kortare än vad vi kanske tror: EU:s länder bör lära mer av varandra. I praktiskt taget alla rankingar och index finns det minst ett EU-land med en topposition. Genom att tillämpa *best practice* skulle betydande framsteg göras.

Finns det någon försvarbar anledning till varför till exempel Frankrikes näringsklimat ("Business Freedom") får 79,9 poäng eller Spanien får 77,3 poäng när topplandet Danmark får 98,1 poäng?

Hela tio EU-länder (däribland Sverige) får toppbetyget 90 poäng när det gäller äganderätt ("Property Rights") medan andra får betydligt lägre som Grekland (40 poäng), Italien (50 poäng) eller Polen (60 poäng).

Förutsatt att samtliga länder bestämde sig för att ta efter bästa EU-land på respektive område skulle såväl Europas ekonomiska frihet som ländernas konkurrens- och utvecklingskraft öka snabbt. Detta behöver heller inte samordnas nämnvärt på EU-nivå, utan handlar om beslut som varje lands nationella regeringar och parlament själva kan fatta.

Om vi hittar på ett land som heter "EU-potential" där vi tar poängen från det medlemsland som rankas högst i varje kategori i Index of Economic Freedom och föreställer oss hur EU skulle rankas om vi bara alla verkligen lärde från de nästa – hur skulle denna "EU-potential" då se ut?

Väger vi samman bästa EU-land inom respektive kategori i Index of Economic Freedom och överför detta på alla medlemsländer får EU-28 hela 88,6 poäng. Det räcker till en mycket stark tredjeplats och göra EU till världens friaste ekonomi efter Hong Kong och Singapore. Före viktiga konkurrentländer som Australien, Japan, Kanada, Schweiz, Taiwan och USA.

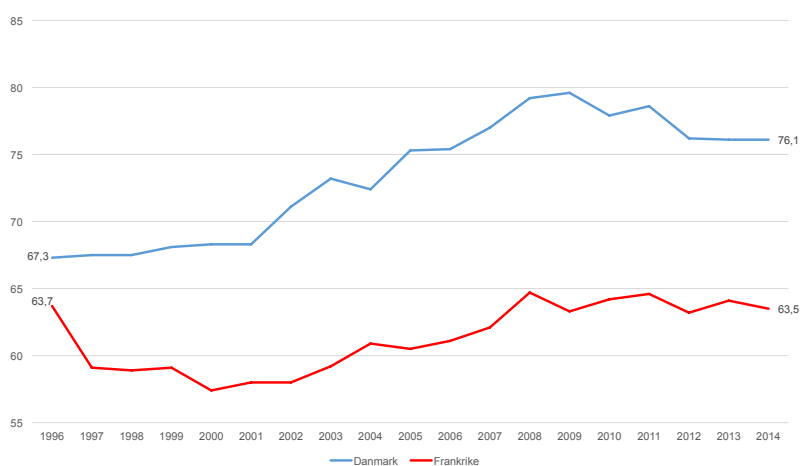
Free (100–80)	Land	Resultat 2014
1	Hongkong	90,1
2	Singapore	89,4
3	EU-28 (potential)	88,6
4	Australien	82,0
5	Schweiz	81,6
6	Nya Zeeland	81,2
7	Kanada	80,2

Vi får liknande resultat om vi gör samma experiment med de andra mätningarna. I Världsbankens *Doing Business Index* skulle EU-28 rankas högst om länderna tog efter bästa medlemsland på respektive område. I World Economic Forums *Global Competitiveness Index* skulle EU-28 sammantaget få 5,88 poäng och även där komma på förstaplats om bästa EU-land på respektive område blev ledstjärna.

Der er et yndigt land Danmark

När reformer för ökad ekonomisk frihet förs på tal i Europa möter de ofta invändningar som att ”det får inte bli som i USA” eller ”vi ska inte dumpa våra villkor till de som gäller i fattigare länder”. En huvudpoäng i denna promemoria är dock att det finns gott om goda exempel att ta efter i EU. Till exempel vore mycket vunnet om fler EU-länder blev lite mer som Danmark. För Danmark är ett av de länder som klarar sig bäst nästan hur man än mäter.

Fig 4. Ekonomisk frihet Danmark och Frankrike (1996–2014).

Danmark som förebild har två saker som gör det mer lättsålt för en europeisk publik. För det första är det ett land med höga skatter och sociala ambitioner. Därmed svårare för socialister och populisterna att skrämmas med. För det andra är Danmark det land i världen som enligt FN-initierade rapporten *World Happiness Report 2013* har världens lyckligaste folk.

Europa har många problem och utmaningar, men också många lösningar och möjligheter. Genom att ta vara på det bästa i varje medlemsland och genom att genomföra redan fattade beslut om den gemensamma marknaden för tjänster skulle Europa kunna ta viktiga steg bort från dagens ungdomsarbetslöshet, underskott och utanförskap. Det som krävs är mod och beslutsamhet. Den revolutionerande idén är att våra framgångsrika grannar kan ge inspiration och idéer om hur vi kan förbättra oss själva.

Referenser

- Bergh, Andreas (2013), *What are the policy lessons from Sweden? On the rise, fall and revival of a capitalist welfare state*. New Political Economy (forthcoming).
- Bergh, Andreas & Magnus Henrekson (2012), *Varför går det bra för Sverige?*, Stockholm: Fores.
- Booth, Stephen, Christopher Howarth, Mats Persson & Raoul Ruparel (2012), *Kick-starting growth : how to reignite the EU's service sector*, London: Open Europe.
- Fölster, Stefan & Nima Sanandaji (2014), *Renaissance for reforms*, Stockholm: Timbro.
- Gwartney, James, Robert Lawson, & Joshua Hall, *Economic freedom of the world : 2013 annual report*, Fraser Institute.
- Helliwell, John F., Richard Layard & Jeffrey Sachs, red. (2013), *World happiness report 2013*, New York: UN Sustainable Development Solutions Network.
- Index of Economic Freedom*, Washington, DC: The Heritage Foundation & The Wall Street Journal (data finns tillgänglig för nedladdning och analys på <<http://www.heritage.org/index/>>).
- Rapport från utredningstjänsten : ranking av ekonomisk frihet (Dnr: 2013-1401)*, Riksdagens utredningstjänst, Stockholm: Sveriges riksdag.
- Rapport från utredningstjänsten : ranking av ekonomisk frihet (Dnr: 2014:135)*, Riksdagens utredningstjänst, Stockholm: Sveriges riksdag.
- Rapport från utredningstjänsten : global competitiveness index (Dnr: 2014:480)*, Riksdagens utredningstjänst, Stockholm: Sveriges riksdag.
- Rapport från utredningstjänsten : doing business index (Dnr: 2013:479)*, Riksdagens utredningstjänst, Stockholm: Sveriges riksdag.
- Schwab, Klaus & Xavier Sala-i-Martin (2013), *The global competitiveness report 2013–2014*, Geneva: World Economic Forum.
- World Bank (2013), *Doing business 2014 : understanding regulations for small and medium-size enterprises*, Washington, DC: World Bank Group.